

ZASTUPNIČKI DOM HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

Prolašavam Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, koji je donio Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora na sjednici 18. lipnja 1999.

Broj: 01-081-99-1280/2
Zagreb, 25. lipnja 1999.

Predsjednik
Republike Hrvatske
dr. Franjo Tuđman, v. r.

ZAKON

O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju vrste kulturnih dobara, uspostavljanje zaštite nad kulturnim dobrom, obveze i prava vlasnika kulturnih dobara, mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, obavljanje upravnih i inspeksijskih poslova, rad i djelokrug Hrvatskog vijeća za kulturna dobra, financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara, kao i druga pitanja u svezi sa zaštitom i očuvanjem kulturnih dobara.

Članak 2.

Kulturna dobra od interesa su za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu.

Kulturna dobra u smislu ovoga Zakona jesu:

- pokretne i nepokretne stvari od umjetničkoga, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkog i znanstvenog značenja,
- arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolici i njihovi dijelovi koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, a imaju umjetničku, povijesnu i antropološku vrijednost,
- nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština i
- zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima.

Članak 3.

Kulturna dobra bez obzira na vlasništvo, preventivnu zaštitu ili registraciju uživaju zaštitu prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 4.

Vlasnici i nositelji prava na kulturnom dobru, te drugi imatelji kulturnoga dobra odgovorni su za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara prema odredbama ovoga Zakona.

Za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, za određivanje mjera zaštite i nadzor nad njihovim provođenjem, u sklopu svoga djelokruga skrbe i odgovorna su tijela državne uprave, tijela lokalne samouprave i uprave i tijela lokalne samouprave u području kulture, prostornog planiranja i uređenja prostora, zaštite okoliša, graditeljstva, stambenog i komunalnog gospodarstva, turizma, financija, unutarnjih poslova i pravosuđa sukladno zakonu i drugim propisima.

Svi su građani dužni skrbiti o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te prijaviti nadležnom tijelu dobro za koje se predmnijeva da ima svojstvo kulturnoga dobra.

Članak 5.

Svrha je zaštite kulturnih dobara:

- zaštita i očuvanje kulturnih dobara u neokrnjenom i izvornom stanju, te prenošenje kulturnih dobara budućim naraštajima,
- stvaranje povoljnijih uvjeta za opstanak kulturnih dobara i poduzimanje mjera potrebnih za njihovo redovito održavanje,
- sprječavanje svake radnje kojom bi se izravno ili neizravno mogla promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnog dobra i time ugroziti njegova vrijednost,
- sprječavanje protupravnog postupanja i protupravnog prometa kulturnim dobrima, te nadzor nad iznošenjem i uvozom kulturnih dobara,
- uspostavljanje uvjeta da kulturna dobra prema svojoj namjeni i značenju služe potrebama pojedinca i općem interesu.

Članak 6.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. zaštita kulturnog dobra jest poglavito provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama ovoga Zakona, a sukladnih pravilima konzervatorske struke,
2. očuvanje kulturnoga dobra jest provedba mjera zaštite i očuvanja radi produženja trajanja spomeničkih svojstava kulturnoga dobra,
3. čuvanje kulturnoga dobra je sustavno praćenje stanja kulturnoga dobra i osiguravanje njegove zaštite od svakog ugrožavanja toga dobra ili njegovih spomeničkih svojstava, kao i svake druge protupravne ili neovlaštene uporabe,
4. održavanje kulturnoga dobra je sustavno praćenje stanja kulturnoga dobra te poduzimanje mjera i radova nužnih za očuvanje spomeničkih svojstava, cjelovitosti i namjene kulturnoga dobra,
5. kulturno-povijesnom cjelinom smatra se naselje ili dio naselja, kao i područje, koji su zaštićeni kao kulturno dobro,
6. nositelj prava na kulturnom dobru smatra se osim vlasnika i nositelj drugih stvarnih i obveznih prava na kulturnom dobru,
7. imatelj kulturnoga dobra jest svaka osoba koja na bilo koji način i po bilo kojoj osnovi drži kulturno

dobro,

8. sustav mjera zaštite kulturnoga dobra jest ukupnost svih zaštitnih mjera utvrđenih radi potpune zaštite i očuvanja pojedinoga kulturnog dobra,

9. nadležno tijelo je Konzervatorski odjel Ministarstva kulture na čijem se području kulturno dobro nalazi, a za područje Grada Zagreba Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu.

II. VRSTE KULTURNIH DOBARA

1. Nepokretna kulturna dobra

Članak 7.

Nepokretno kulturno dobro može biti:

- grad, selo, naselje ili njegov dio,
- građevina ili njezini dijelovi, te građevina s okolišem,
- elementi povijesne opreme naselja,
- područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama,
- arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone,
- područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima,
- krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru,
- vrtovi, perivoji i parkovi,
- tehnički objekt s uređajima i drugi slični objekti.

2. Pokretna kulturna dobra

Članak 8.

Pokretno kulturno dobro može biti:

- zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba,
- crkveni inventar i predmeti,
- arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi,
- filmovi,
- arheološki nalazi,
- antologijska djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna,
- etnografski predmeti,
- stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, poštanske marke i druge tiskovine,
- dokumentacija o kulturnim dobrima,
- kazališni rekviziti, skice, kostimi i sl.,
- uporabni predmeti (namještaj, odjeća, oružje i sl.), prometna i prijevozna sredstva i uređaji, predmeti koji su značajna svjedočanstva razvitka znanosti i tehnologije.

3. Nematerijalna kulturna dobra

Članak 9.

Nematerijalno kulturno dobro mogu biti razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način, a osobito:

- jezik, dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta,
- folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote,
- tradicijska umijeća i obrti.

Očuvanje nematerijalnih kulturnih dobara provodi se izradbom i čuvanjem zapisa o njima, kao i poticanjem njihova prenošenja i njegovanja u izvornim i drugim sredinama.

III. USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE NAD KULTURNIM DOBROM

1. Preventivna zaštita

Članak 10.

Za dobra za koja se predmnijeva da imaju svojstvo kulturnoga dobra može se kao privremeno donijeti rješenje o preventivnoj zaštiti. Rješenje o preventivnoj zaštiti donosi nadležno tijelo prema mjestu gdje se dobro nalazi.

Rješenjem o preventivnoj zaštiti utvrđuje se predmet preventivne zaštite i rok na koji se određuje.

Rok na koji se određuje preventivna zaštita računa se do donošenja rješenja iz članka 12. ovoga Zakona, ali ne može biti dulji od 3 godine, osim za arheološka i podvodna arheološka nalazišta u slučaju kojih ne može biti dulji od 6 godina od dana donošenja rješenja.

Ako po proteku roka propisanog stavkom 3. ovoga članka ne bude doneseno rješenje kojim se utvrđuje svojstvo kulturnoga dobra rješenje o preventivnoj zaštiti prestaje važiti.

Rješenjem kojim se uspostavlja preventivna zaštita nad nekretninama obvezno se utvrđuju prostorne međe dobra na koje se odnosi preventivna zaštita.

Žalba na rješenje o preventivnoj zaštiti ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 11.

Na dobro koje je preventivno zaštićeno primjenjuje se ovaj Zakon i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

Dobro iz stavka 1. ovoga članka upisuje se u Listu preventivno zaštićenih dobara koja je posebni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Registar).

2. Utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra

Članak 12.

Svojstvo kulturnoga dobra, na temelju stručnog vrednovanja, utvrđuje Ministarstvo kulture rješenjem.

Rješenjem kojim se utvrđuje svojstvo nepokretnoga kulturnog dobra obvezno se utvrđuju prostorne međe kulturnoga dobra koje se zaštićuje, a dostavlja se nadležnom katastru i sudu radi zabilježbe u zemljišnim knjigama.

Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra koje se odnosi na podvodno arheološko nalazište dostavlja se i nadležnoj lučkoj kapetaniji.

Rješenjem iz stavka 1. određuje se sustav mjera zaštite kulturnoga dobra i obveza upisa kulturnoga dobra u Registar, Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Žalba na rješenje iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

3. Kulturna dobra od nacionalnog značenja

Članak 13.

Kulturna dobra za koja se utvrdi da su od najvećega nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku upisuju se u posebni dio Registra, Listu kulturnih dobara nacionalnoga značenja.

Postupak vrednovanja kulturnih dobara iz stavka 1. ovoga članka obavlja posebno stručno povjerenstvo od pet članova koje imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za kulturnu baštinu.

Na temelju stručnog nalaza, povjerenstvo iz stavka 2. ovoga članka predlaže ministru kulture donošenje rješenja.

Rješenjem iz stavka 3. ovoga članka određuje se sustav mjera zaštite kulturnoga dobra.

Žalba na rješenje iz stavka 3. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

4. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske

Članak 14.

Kulturna dobra upisuju se u Registar.

Registar je javna knjiga koju vodi Ministarstvo kulture.

Registar se sastoji od tri liste i to: Liste zaštićenih kulturnih dobara, Liste kulturnih dobara nacionalnog značenja i Liste preventivno zaštićenih dobara.

Ministar kulture propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra.

Članak 15.

Ako kulturno dobro izgubi svojstva radi kojih je zaštićeno, Ministarstvo kulture donijet će rješenje o prestanku svojstva kulturnoga dobra, na temelju kojega će se kulturno dobro brisati iz Registra.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka Ministarstvo kulture donosi uz prethodno mišljenje Hrvatskoga vijeća za kulturna dobra.

Rješenje kojim se utvrđuje prestanak svojstva nepokretnog kulturnoga dobra obvezno se dostavlja nadležnom katastru i sudu radi brisanja zabilježbe u zemljišnim knjigama.

Rješenje o prestanku svojstva kulturnoga dobra koje se odnosi na podvodno arheološko nalazište dostavlja se i nadležnoj lučkoj kapetaniji.

Članak 16.

Upisi u Registar, promjene i brisanje iz njega objavljuju se u »Narodnim novinama«.

Pri objavi iz stavka 1. ovoga članka za nepokretna kulturna dobra ne objavljuju se podaci o vlasniku, a za pokretna kulturna dobra objavljuju se podaci o tome gdje se kulturno dobro nalazi, kada je to moguće.

5. Zaštita dobara od lokalnog značenja

Članak 17.

Dobro za koje prema odredbama ovoga Zakona nije utvrđeno da je pod zaštitom kao kulturno dobro predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine može proglasiti zaštićenim, ako se nalazi na njihovu području.

Tijelo iz stavka 1. ovoga članka svojom će odlukom odrediti dobro koje proglašava zaštićenim, a način

njegove zaštite utvrdit će uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela, te osigurati uvjete i sredstva potrebna za provedbu odluke.

Odluku iz stavka 1. ovoga članka donositelj je dužan dostaviti Ministarstvu kulture.

IV. OBVEZE I PRAVA VLASNIKA KULTURNOGA DOBRA

1. Vlasništvo na kulturnom dobru

Članak 18.

Za nepokretno i pokretno kulturno dobro mora biti utvrđen vlasnik.

Ako kulturno dobro nema vlasnika ili se on ne može utvrditi ili je nepoznat ili kulturno dobro ostane bez vlasnika, vlasnikom postaje Republika Hrvatska.

Članak 19.

Dobro za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnoga dobra, a nalazi se ili se nađe u zemlji, moru ili vodi, vlasništvo je Republike Hrvatske.

Osoba koja smatra da ima pravo vlasništva na dobru iz stavka 1. ovoga članka može kod nadležnog suda podići tužbu radi utvrđivanja prava vlasništva.

Na nađeno dobro primjenjuju se propisi o nalazu blaga.

2. Obveze vlasnika kulturnoga dobra

Članak 20.

Vlasnik kulturnoga dobra obavezan je:

- postupati s kulturnim dobrom s dužnom pažnjom, a osobito ga čuvati i redovito održavati;
- provoditi mjere zaštite utvrđene ovim Zakonom i drugim propisima,
- o svim promjenama na kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi kulturnoga dobra, odmah, a najkasnije sljedećeg dana obavijestiti nadležno tijelo,
- dopustiti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i provedbu mjera tehničke zaštite,
- omogućiti dostupnost kulturnoga dobra javnosti,
- očuvati cjelovitost zaštićene zbirke pokretnih kulturnih dobara,
- izvršavati sve druge obveze propisane ovim Zakonom i drugim propisima.

Članak 21.

Ako vlasnik pravodobno ne provede propisanu mjeru zaštite kulturnoga dobra, nadležno će ga tijelo opomenuti i odrediti mu rok do kada je obavezan tu mjeru provesti, uz upozorenje da će u protivnom takva mjera biti provedena na njegov trošak. Ako vlasnik kulturnoga dobra ni nakon opomene ne provede propisanu mjeru ili je ne provede u određenom roku, tu će mjeru provesti nadležno tijelo na trošak vlasnika.

Nadležno tijelo rješenjem utvrđuje obvezu vlasnika na naknadu troškova i visinu troškova izvršenja takve mjere.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 22.

Troškove u svezi s očuvanjem i održavanjem kulturnoga dobra, te provedbom mjera tehničke zaštite snosi vlasnik kulturnoga dobra.

Ako održavanje kulturnoga dobra ili radovi na njegovu popravku, konzerviranju ili provedbi mjera tehničke zaštite zahtijevaju izvanredne troškove koji premašuju redovite troškove održavanja i prihode ili druge koristi koje vlasnik ima od kulturnoga dobra, vlasnik ima pravo podnijeti zahtjev za naknadu izvanrednih troškova.

Izvanredne troškove iz stavka 2. ovoga članka utvrđuje rješenjem Ministarstvo kulture, a sredstva se osiguravaju u državnom proračunu.

Članak 23.

Odredbe članka 20., 21. i 22. ovoga Zakona odnose se i na nositelja prava na kulturnom dobru, kao i na drugog imatelja kulturnoga dobra.

3. Prava vlasnika kulturnoga dobra

Članak 24.

Prava vlasnika kulturnoga dobra, pored prava utvrđena posebnim zakonom i uz ograničenja ovim Zakonom jesu:

- pravo na naknadu radi ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru pod uvjetima propisanim ovim Zakonom,
- pravo na porezne i carinske povlastice prema posebnom zakonu,
- pravo na stručnu pomoć nadležnog tijela radi pravilne zaštite i očuvanja kulturnoga dobra na način propisan ovim Zakonom.

Članak 25.

Vlasnik kulturnoga dobra ima pravo na naknadu radi ograničenja prava vlasništva prema odredbama ovoga Zakona i na oslobođenja i povlastice propisane posebnim zakonom ako postupi sukladno odredbama ovoga Zakona i provodi mjere zaštite koje odredi Ministarstvo kulture, odnosno nadležno tijelo.

Pravo iz stavka 1. ovoga članka vlasnik kulturnoga dobra stječe na temelju potvrde glede ispunjavanja propisanih uvjeta i provedbe mjera određenih na temelju ovoga Zakona koju mu na njegov zahtjev izdaje nadležno tijelo.

Članak 26.

Nadležno tijelo vlasniku, nositelju prava na kulturnom dobru i drugom imatelju kulturnoga dobra na njihovo traženje daje besplatni stručni savjet u svezi s provedbom mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra.

Stručni savjet iz stavka 1. ovoga članka nadležno tijelo dužno je dati u hitnim slučajevima, odnosno kad prijete izravna opasnost od oštećivanja kulturnoga dobra, odmah, a najkasnije 3 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva.

4. Ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru

Članak 27.

Vlasništvo na kulturnom dobru može se prema posebnom zakonu ograničiti radi zaštite i očuvanja kulturnoga dobra u slučajevima utvrđenim ovim Zakonom.

Vlasništvo na kulturnom dobru može se ograničiti glede posjeda, uporabe i prometa kulturnim dobrom.

Na kulturnom dobru može se provesti izvlaštenje i uspostaviti založno pravo.

Članak 28.

Posjed kulturnoga dobra može se ograničiti radi:

- dokumentiranja i istraživanja kulturnoga dobra,
- provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra,
- omogućavanja dostupnosti kulturnoga dobra javnosti.

Uporaba kulturnoga dobra može se ograničiti radi sprječavanja promjene namjene kojom se kulturno dobro dovodi u izravnu opasnost.

Ograničenja prometa kulturnim dobrima jesu:

- posebne obveze prodavatelja kulturnog dobra, posrednika u kupoprodaji kulturnoga dobra i kupca,
- pravo prvokupa,
- obveza povrata proračunskih sredstava uložениh u zaštitu i očuvanje kulturnoga dobra prije njegove prodaje,
- ograničavanje uvoza i iznošenja kulturnoga dobra.

Članak 29.

Odredbe članka 27. do 36. ovoga Zakona na odgovarajući se način odnose i na nositelja prava na kulturnom dobru, kao i na drugog imatelja kulturnoga dobra.

a) Ograničenja posjeda kulturnoga dobra

Članak 30.

Vlasnik kulturnoga dobra mora omogućiti istraživanje i dokumentiranje kulturnoga dobra, kao i provođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra osobi koja za to ima odobrenje nadležnog tijela.

Za ograničenja iz stavka 1. ovoga članka vlasnik nema pravo na naknadu, osim u slučajevima kad dokaže da je zbog toga pretrpio štetu.

Članak 31.

Kad nadležno tijelo utvrdi da vlasnik ne postupa sukladno odredbama ovoga Zakona ili ne postupa s dužnom pažnjom, te prijeti opasnost od oštećivanja ili uništenja kulturnoga dobra, gradsko ili općinsko poglavarstvo na čijem se području kulturno dobro nalazi na prijedlog nadležnog tijela dužno je imenovati kulturnom dobru privremenog skrbnika.

Nadležno tijelo može predložiti imenovanje privremenog skrbnika i u slučaju ostavinskog ili drugog postupka predmet kojeg je kulturno dobro.

Rješenjem o imenovanju privremenog skrbnika utvrđuju se njegova prava i obveze.

Privremeni skrbnik je dužan za račun i na trošak vlasnika poduzimati mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra koje mu odredi nadležno tijelo.

Naknadu za rad privremenog skrbnika, kao i troškove provedenih mjera zaštite kulturnoga dobra rješenjem utvrđuje poglavarstvo iz stavka 1. ovoga članka, a dužan ih je podmiriti vlasnik.

Za osiguranje naplate troškova skrbništva osniva se zakonsko založno pravo sukladno odredbama ovoga Zakona.

Poglavarstvo iz stavka 1. ovoga članka na prijedlog nadležnog tijela donijet će rješenje o prestanku

skrbništva kada prestanu razlozi radi kojih je bilo uvedeno.

Ne podmiri li vlasnik troškove iz stavka 5. ovoga članka u roku utvrđenom rješenjem, poglavarstvo mu može produljiti rok za najviše tri mjeseca, a ako vlasnik ni u tom roku ne uplati trošak, poglavarstvo može pokrenuti ovršni postupak.

Članak 32,

Kad vlasnik privremeno napusti kulturno dobro tako da postoji neposredna opasnost od njegova oštećenja ili uništenja, poglavarstvo iz članka 31. ovoga Zakona na čijem se području nalazi kulturno dobro dužno je bez odgađanja postupiti sukladno članku 31. ovoga Zakona.

Smatrat će se da je vlasnik privremeno napustio kulturno dobro ako je njegovo boravište nepoznato, a nema ovlaštenog zastupnika, te nadležno tijelo nije u mogućnosti obavijestiti ga o njegovim obvezama u roku od šest mjeseci od dana pokušaja prve dostave pismena.

Kad vlasnik trajno napusti kulturno dobro ono postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

Smatrat će se da je vlasnik trajno napustio kulturno dobro ako je njegovo boravište nepoznato, a nema ovlaštenog zastupnika, te svoje obveze ne izvršava deset godina od dana donošenja rješenja o skrbništvu.

Članak 33.

Vlasnik kulturnoga dobra dužan je privremeno dati u posjed pokretno kulturno dobro radi njegova izlaganja, odnosno omogućiti posjećivanje nepokretnog kulturnoga dobra radi razgledavanja.

Na prijedlog organizatora izlaganja ili posjećivanja nadležno tijelo može rješenjem naložiti vlasniku privremeno davanje u posjed kulturnoga dobra.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Vlasnik i organizator izlaganja, odnosno posjećivanja, sklopit će ugovor, kojim se pored ostalih ugovornih obveza utvrđuje način postupanja kulturnim dobrom i davanje jamstva za slučaj oštećenja, uništenja, krađe ili nestanka kulturnoga dobra, kao i obveza osiguranja kulturnoga dobra kod osiguravajućeg društva.

Vlasnik kulturnoga dobra može tražiti da procjenu vrijednosti obavi nadležno tijelo.

Sve troškove u svezi s izlaganjem, odnosno posjećivanjem kulturnoga dobra dužan je podmiriti organizator, ako ugovorom sklopljenim između vlasnika kulturnoga dobra i organizatora nije drukčije utvrđeno.

b) Ograničenja uporabe kulturnoga dobra

Članak 34.

Namjenu i način uporabe nepokretnoga kulturnoga dobra rješenjem utvrđuje nadležno tijelo, a po prethodno pribavljenom mišljenju gradskog ili općinskog poglavarstva, odnosno poglavarstva Grada Zagreba.

Namjenu i način uporabe može nadležno tijelo utvrditi i za pokretno kulturno dobro kad ocijeni da je to potrebno.

Članak 35.

Za promjenu namjene kulturnoga dobra vlasnik je dužan prethodno ishoditi odobrenje nadležnog tijela.

Ako vlasnik uporabi kulturno dobro protivno namjeni, te zbog toga nastane šteta na kulturnom dobru, nadležno tijelo može obvezati rješenjem vlasnika da štetu otkloni povratom kulturnoga dobra u

prijašnje stanje, ako je to moguće.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovog članka ne odgađa izvršenje rješenja.

c) Ograničenja u prometu kulturnih dobara

Članak 36.

Prodavatelj kulturnog dobra, kao i posrednik u kupoprodaji kulturnog dobra obavezan je kupcu:

- dati na znanje da je predmet kupoprodaje kulturno dobro zaštićeno prema odredbama ovoga Zakona,
- predočiti dokaz o vlasništvu kulturnog dobra,
- predočiti isrpave o odricanju od prava prvokupa prema ovom Zakonu.

Kupac kulturnog dobra dužan je obavijestiti nadležno tijelo na području gdje će se kupljeno kulturno dobro nalaziti.

Članak 37.

Vlasnik koji namjerava prodati kulturno dobro dužan je najprije istodobno ponuditi ga Republici Hrvatskoj, županiji, Gradu Zagrebu, gradu ili općini na čijem se području to kulturno dobro nalazi navodeći cijenu i druge uvjete prodaje.

Prvenstvo u ostvarenju prava prvokupa ima grad ili općina u odnosu na županiju i Grad Zagreb, pa Republika Hrvatska.

Republika Hrvatska, županija, Grad Zagreb, grad ili općina mora se očitovati o toj ponudi u roku od 60 dana od dana primitka pisane ponude.

Ako se pravna osoba iz stavka 3. ovoga članka ne namjerava koristiti svojim pravom prvokupa, dužna je u roku od 30 dana od dana primitka ponude o tome obavijestiti druge pravne osobe koje imaju pravo prvokupa i vlasnika.

Nakon isteka roka iz stavka 3. ovoga članka vlasnik može kulturno dobro prodati drugoj osobi uz cijenu koja ne može biti niža od cijene navedene u ponudi i pod uvjetima koji za kupca nisu povoljniji od uvjeta sadržanih u ponudi iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 38.

Pravne osobe iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona imaju pravo prvokupa i u slučaju ovršne prodaje kulturnoga dobra i to prema uvjetima ponude u postupku ovrhe koja je najpovoljnija za vlasnika kulturnoga dobra.

Osoba koja provodi postupak ovršne prodaje kulturnoga dobra dužna je obavijestiti pravne osobe iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona da je određena prisilna prodaja, te dostaviti pisane uvjete ponude utvrđene za prodaju kulturnoga dobra.

Članak 39.

Ako vlasnik proda kulturno dobro protivno odredbama ovoga Zakona, pravna osoba iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona može podnijeti tužbu sudu za poništenje ugovora o kupoprodaji. Tužba se može podnijeti i kad ugovor nije sklopljen u pisanom obliku.

Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti u roku od 90 dana od dana saznanja da je sklopljen ugovor o kupoprodaji, ali najkasnije u roku od 5 godina od dana sklapanja ugovora.

Pravna osoba iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona ima pravo na poništenje ugovora samo ako njezin zastupnik pred sudom izjavi da kupuje kulturno dobro po cijeni i uvjetima pod kojima je prodano.

Članak 40.

U slučaju prodaje kulturnoga dobra u čiju su zaštitu, očuvanje i obnovu uložena sredstva iz državnog proračuna, vlasnik je dužan prije prodaje vratiti iznos uložених sredstava uplatom u korist državnog proračuna.

d) Izvlaštenje kulturnoga dobra

Članak 41.

Smatra se da postoji interes Republike Hrvatske za izvlaštenje kulturnoga dobra:

- ako prijeti opasnost od oštećenja ili uništenja kulturnog dobra, a vlasnik kulturnoga dobra nema mogućnosti ili interesa osigurati provedbu svih određenih mjera zaštite i očuvanja,
- ako se na drugi način ne može osigurati obavljanje arheoloških istraživanja i iskopavanja ili provedba mjera tehničke zaštite na kulturnom dobru,
- ako na drugi način nije moguće osigurati dostupnost kulturnog dobra za javnost.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka Vlada Republike Hrvatske može donijeti odluku o utvrđivanju interesa Republike Hrvatske za izvlaštenje kulturnog dobra u slučaju koji nije utvrđen stavkom 1. ovoga članka.

Izvlaštenje može biti potpuno ili nepotpuno. Radi izvlaštenja kulturnoga dobra mogu se provesti pripremne radnje i privremeno uzimanje u posjed sukladno propisima o izvlaštenju. Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog nadležnog tijela. Izvlaštenje kulturnog dobra provodi se na način propisan Zakonom o izvlaštenju.

e) Založno pravo na kulturnom dobru

Članak 42.

Za osiguranje naplate sredstava koja su iz državnog, županijskog, gradskog, odnosno općinskog proračuna uložena u zaštitu i očuvanje nepokretnog kulturnog dobra osniva se zakonsko založno pravo u korist ulagatelja.

Kada se sredstva iz državnog, županijskog, gradskog, odnosno općinskog proračuna ulažu u zaštitu i očuvanje pokretnog kulturnog dobra, ono se predaje javnoj ustanovi restauratorske djelatnosti ili drugoj ovlaštenoj osobi koja će provesti mjere zaštite i očuvanja, a na istom dobru osniva se zakonsko založno pravo u korist ulagatelja sredstava.

5. Pokriće troškova za otklanjanje štete na kulturnom dobru

Članak 43.

Vlasnik, nositelj prava na kulturnom dobru i drugi imatelj kulturnoga dobra dužan je nadoknaditi štetu na kulturnom dobru koja je prouzročena radnjama protivnim odredbama ovoga zakona.

Nadležno će tijelo rješenjem obvezati osobu iz stavka 1. ovoga članka da štetu u određenom roku otkloni povratom u prijašnje stanje, ako je to moguće.

Ako osoba iz stavka 1. ovoga članka ne otkloni štetu u roku koji mu je odredilo rješenjem nadležno tijelo, to će se rješenje prisilno izvršiti.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Ako nije moguće otkloniti štetu na kulturnom dobru povratom u prijašnje stanje, nadležno će tijelo pokrenuti sudski postupak za naknadu štete.

Na osiguranje za naplatu štete na kulturnom dobru primjenjuju se odredbe članka 42. ovoga Zakona.

V. MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA

1. Istraživanje kulturnih dobara

Članak 44.

Zbog stvaranja uvjeta za zaštitu i očuvanje kulturnog dobra, poduzimaju se u svezi s tim istraživanja kulturnoga dobra.

Nadležno će tijelo rješenjem obustaviti svaku radnju na kulturnom dobru i u neposrednoj blizini nepokretnog kulturnoga dobra, ako bi se time onemogućilo daljnje istraživanje kulturnog dobra, a time i mogućnost određivanja sustava mjera njegove zaštite.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Istraživanja kulturnoga dobra iz stavka 1. ovoga članka mogu obavljati pravne i fizičke osobe ako ispunjavaju posebne uvjete i imaju odobrenje nadležnog tijela.

Posebne uvjete iz stavka 4. ovoga članka propisuje ministar kulture.

Članak 45.

Ako se pri izvođenju građevinskih ili bilo kojih drugih radova koji se obavljaju na površini ili ispod površine tla, na kopnu, u vodi ili moru naiđe na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove i o nalazu bez odgađanja obavijestiti nadležno tijelo.

Po primitku obavijesti iz stavka 1. ovoga članka, a najdulje u roku od tri dana od primitka obavijesti nadležno će tijelo, ako to ocijeni potrebnim, rješenjem odrediti mjere osiguranja i zaštite nalazišta i nalaza, a može donijeti i rješenje o privremenoj obustavi daljnjih radova.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Za vrijeme privremene obustave radova po rješenju iz stavka 2. ovoga članka investitor može podnijeti zahtjev nadležnom tijelu za odobrenje nastavka radova. O ovom zahtjevu investitora nadležno će tijelo odlučiti u roku 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Članak 46.

Rješavajući po zahtjevu investitora iz članka 45. stavka 4. nadležno tijelo može:

- odbiti zahtjev i trajno obustaviti radove na tom nalazištu,
- dopustiti nastavak radova uz određivanje mjera zaštite arheološkog nalazišta,
- dopustiti nastavak radova određivanjem konzervatorskih uvjeta, odnosno izmijeniti rješenje o prethodnom odobrenju.

U slučajevima iz članka 45. stavka 1. ovoga Zakona troškove arheološkog iskapanja i istraživanja, te troškove preventivnog konzerviranja pokretnih arheoloških nalaza, kao i troškove konzerviranja nalazišta snosi investitor.

Članak 47.

Arheološka iskapanja i istraživanja mogu se obavljati samo na temelju odobrenja koje rješenjem daje nadležno tijelo.

Odobrenje iz stavka 1. ovoga članka može se izdati samo pravnim i fizičkim osobama koje ispunjavaju uvjete stručne osposobljenosti za obavljanje takvih radova, te ako su osigurana potrebna materijalna i tehnička sredstva za obavljanje radova, konzerviranje nalaza, uređenje i predstavljanje nalazišta i nalaza.

Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka određuje se područje na kojem se mogu izvoditi radovi, opseg i vrsta radova, uvjeti pod kojima se mogu izvoditi, kao i rok za izvođenje radova, mjesto pohrane pokretnog arheološkog materijala i rok u kojem se nadležnom tijelu treba obvezno podnijeti izvještaj o izvršenim radovima.

O mjestu pohrane arheoloških nalaza odlučuje Ministarstvo kulture na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskoga muzejskog vijeća.

Članak 48.

Ako se izvode arheološka iskapanja i istraživanja bez odobrenja ili protivno uvjetima utvrđenim u rješenju o odobrenju, nadležno će tijelo donijeti rješenje o privremenoj obustavi radova na nalazištu sve dok se ne otklone uočeni nedostaci, a protiv izvođača radova nadležno će tijelo podnijeti zahtjev za pokretanje kaznenog postupka.

Žalba na rješenje iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 49.

Odredbe ovoga Zakona kojima se uređuju arheološka iskapanja i istraživanja primjenjuju se i na podvodna arheološka istraživanja.

Ministar kulture propisuje uvjete i način obavljanja arheoloških istraživanja i drugih aktivnosti u područjima gdje se nalaze kulturna dobra.

Članak 50.

Lučka kapetanija prije izdavanja dozvole za vađenje potonulih stvari mora pribaviti mišljenje nadležnog tijela da se ne radi o vađenju potonulih stvari koje imaju ili za koje se predmnijeva da imaju svojstvo kulturnog dobra.

2. Dokumentiranje i praćenje stanja kulturnih dobara

Članak 51.

Za sva kulturna dobra nadležno tijelo izrađuje dokumentaciju radi njihove zaštite i očuvanja.

Ministar kulture propisuje nužnu razinu dokumentacije i dokumentacijske standarde za pojedine vrste kulturnih dobara, te uvjete, način i postupak za njeno čuvanje i korištenje.

Članak 52.

Dokumentacija o kulturnom dobru može se dati na korištenje u službene svrhe, za znanstveno istraživanje i u publicističke svrhe, za potrebe nastave i izlaganja, te u druge opravdane svrhe.

Na korištenje se u načelu daju samo snimci dokumentacije koji se izrađuju na trošak tražitelja.

Iznimno od stavka 2. ovoga članka, državnim tijelima ili ako to zahtijevaju znanstvene potrebe može se na određeno vrijeme posuditi izvorna dokumentacija uz obvezu čuvanja, te izradu zaštitnog snimka na trošak tražitelja i uz druge uvjete propisane aktom iz članka 51. stavka 2. ovoga Zakona.

Odobrenje za korištenje dokumentacije o kulturnim dobrima daje nadležno tijelo, a za posudbu izvorne dokumentacije ministar kulture.

Članak 53.

Nadležno tijelo stalno prati stanje kulturnih dobara.

Stanje kulturnog dobra nadležno tijelo utvrđuje najmanje jedanput u pet godina.

Ministar kulture propisuje obrasce izvješća o stanju i postupak utvrđivanja stanja kulturnih dobara.

3. Označivanje kulturnog dobra

Članak 54.

Sva nepokretna kulturna dobra, kao i objekte u kojima su smještene zbirke kulturnih dobara (muzeji, arhivi, galerije i dr.) nadležno tijelo dužno je označiti posebnim oznakama koje propisuje ministar kulture.

4. Utvrđivanje sustava mjera zaštite za kulturno dobro

Članak 55.

Za kulturna dobra nadležno tijelo utvrđuje sustav mjera zaštite prema ovom Zakonu i posebnom propisu kojega donosi ministar kulture.

a) Utvrđivanje sustava mjera zaštite za nepokretno kulturno dobro

Članak 56.

Dokumenti prostornog uređenja, ovisno o vrsti i području obuhvata, obavezno sadrže podatke iz konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koja se nalaze na području obuhvata plana.

Konzervatorsku podlogu utvrđuje nadležno tijelo, a ona sadrži opće i posebne uvjete zaštite i očuvanja kulturnih dobara u području obuhvata plana. U slučaju kada nadležno tijelo nije utvrdilo konzervatorsku podlogu dužno je na zahtjev donositelja dokumenta prostornog uređenja utvrditi sustav mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koja se nalaze na području obuhvata plana.

Dokument prostornog uređenja može se donijeti samo uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela kojim se potvrđuje da je sukladan konzervatorskoj podlozi ili utvrđenom sustavu mjera zaštite prema stavku 2. ovoga članka. Nadležno se tijelo dužno pisano očitovati u roku od 15 dana od zatražene suglasnosti, a ako to ne učini smatrat će se da je suglasnost dana.

Članak 57.

Radi zaštite i očuvanja kulturno-povijesne cjeline donosi se urbanistički plan uređenja, sukladno propisima o prostornom uređenju i ovom Zakonu.

Članak 58.

Ako u obavljanju poslova iz članka 56. i 57. ovoga Zakona dođe do spora između nadležnog tijela i tijela nadležnih za izradbu i donošenje dokumenata prostornog uređenja, odluku o načinu rješavanja prijepora donosi Vlada Republike Hrvatske.

b) Utvrđivanje sustava mjera zaštite za pokretno kulturno dobro

Članak 59.

Za pokretna kulturna dobra nadležno tijelo utvrđuje sustav mjera zaštite koji sadrži opće i posebne uvjete za očuvanje, održavanje i namjenu pokretnoga kulturnog dobra.

5. Utvrđivanje posebnih uvjeta zaštite kulturnog dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole

Članak 60.

Za poduzimanje radnji na nepokretnom kulturnom dobru, kao i na području prostornih međa kulturnog dobra, za koje je prema posebnom propisu obvezna lokacijska dozvola, potrebno je u postupku izdavanja lokacijske dozvole pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.

Posebni uvjeti zaštite kulturnog dobra iz stavka 1. ovoga članka nisu upravni akt, a izdaje ih nadležno tijelo na zahtjev upravnog tijela nadležnog za izdavanje lokacijske dozvole.

Članak 61.

Za poduzimanje radnji u zaštićenim kulturno-povijesnim cjelinama posebne uvjete zaštite kulturnog dobra utvrđuje tijelo uprave nadležno za izdavanje lokacijske dozvole, sukladno sustavu mjera zaštite utvrđenom u urbanističkom planu uređenja iz članka 57. ovoga Zakona.

6. Prethodno odobrenje za radove na kulturnom dobru

Članak 62.

Radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, kao i u njegovoj neposrednoj blizini, odnosno koje bi mogle narušiti cjelovitost kulturnoga dobra, mogu se poduzimati uz prethodno odobrenje nadležnog tijela.

Kao radnje iz stavka 1. ovoga članka smatraju se osobito: konzerviranje, restauriranje, premještanje kulturnoga dobra i drugi slični radovi, rad industrijskih i drugih postrojenja i radilišta, kao i rekonstrukcija, sanacija i adaptacija kulturnoga dobra u smislu ovoga Zakona i građenje na području na kojem se nalazi kulturno dobro.

Prethodno odobrenje nadležnog tijela potrebno je i za gradnju na području zaštićene kulturno-povijesne cjeline.

Ministar kulture propisuje dokumentaciju koju je podnositelj dužan priložiti zahtjevu za prethodno odobrenje.

O zahtjevu za prethodno odobrenje nadležno tijelo odlučuje rješenjem.

Žalba na rješenje iz stavka 5. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 63.

Građevna dozvola može se izdati samo ako postoji konačno rješenje iz članka 62. ovoga Zakona.

U slučajevima kada prema Zakonu o gradnji nije potrebna građevna dozvola, gradnja se ne može započeti bez konačnog rješenja iz članka 62. ovoga Zakona.

Članak 64.

Iznimno od odredaba članka 62. ovoga Zakona, nadležno tijelo može izdati suglasnost za uklanjanje nepokretnog kulturnog dobra ili njegova dijela kada utvrdi da se radi o dotrajalosti ili većim oštećenjima kojima je izravno ugrožena stabilnost građevine ili njezina dijela, te ona predstavlja opasnost za susjedne građevine i život ljudi, a ta se opasnost ne može na drugi način otkloniti.

Suglasnost iz stavka 1. ovoga članka nadležno tijelo može izdati samo uz prethodno mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

7. Prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru

Članak 65.

Pravne i fizičke osobe ne smiju započeti obavljanje gospodarske djelatnosti u prostoru koji se nalazi unutar nepokretnog kulturnog dobra ili zaštićene kulturno-povijesne cjeline bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela.

Odobrenje iz stavka 1. ovog članka potrebno je i za svaku promjenu namjene poslovnog prostora, odnosno promjenu djelatnosti.

8. Odobrenje za izradu replike kulturnoga dobra

Članak 66.

Pod replikom kulturnoga dobra podrazumijeva se svaki oponašak kulturnoga dobra ili njegovoga prepoznatljivog dijela bez obzira na mjerilo izrade u odnosu na izvornik.

Odobrenje za izradu replike iz stavka 1. ovoga članka rješenjem daje nadležno tijelo na zahtjev osobe koja će izraditi repliku.

Rješenjem iz stavka 2. ovoga članka nadležno će tijelo odrediti uvjete za izradu replike, kao i uvjete za stavljanje replike u promet.

9. Iznošenje kulturnih dobara

Članak 67.

Kulturna dobra, kao i sva dobra pod preventivnom zaštitom ne mogu se iznositi u inozemstvo.

Članak 68.

Iznimno od odredbe članka 67. ovoga Zakona kulturno dobro može se privremeno iznijeti u inozemstvo radi izlaganja, ekspertiza, obavljanja radova na zaštiti i očuvanju kulturnoga dobra ili drugih opravdanih razloga uz odobrenje nadležnog tijela.

Podnositelj zahtjeva za privremeno iznošenje kulturnoga dobra dužan je na zahtjev nadležnog tijela dati jamstvo za slučaj oštećenja, uništenja ili protupravnog otuđenja kulturnoga dobra novčanim pologom u banci, osiguranjem na puni iznos vrijednosti kulturnoga dobra ili drugim odgovarajućim jamstvom.

O zahtjevu za davanje odobrenja za iznošenje kulturnoga dobra nadležno tijelo odlučuje rješenjem.

Kada se zahtjev odnosi na predmet koji prema odredbama ovoga Zakona nije pod zaštitom, nadležno će tijelo izdati o tome potvrdu za potrebe iznošenja.

Uvjete za privremeno iznošenje kulturnih dobara propisuje ministar kulture.

Članak 69.

Nadležno tijelo vodi evidenciju zahtjeva i danih odobrenja za iznošenje kulturnih dobara.

Nadležno tijelo dužno je provjeriti je li kulturno dobro vraćeno u zemlju u roku utvrđenom rješenjem iz članka 68. stavka 1. ovoga Zakona.

10. Uvoz i unošenje kulturnih dobara

Članak 70.

Kulturna dobra mogu se uvoziti i unositi u Republiku Hrvatsku uz odobrenje zemlje iz koje se uvoze ili unose.

Uvoznik kulturnoga dobra, ili osoba koja unosi kulturno dobro, dužna je bez odgađanja prijaviti kulturno dobro nadležnom tijelu.

11. Zaštita ugroženog kulturnoga dobra

Članak 71.

Ugroženim kulturnim dobrom smatraju se nepokretna kulturna dobra upisana u Listu svjetske baštine ili u Listu ugrožene svjetske baštine, kao i kulturna dobra upisana u Registru kojima je položaj ugroženoga kulturnog dobra utvrđen odlukom ministra kulture, a na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

Članak 72.

Ministar kulture može imenovati odbor čija je zadaća praćenje i planiranje provedbe mjera zaštite i očuvanja ugroženog kulturnog dobra.

Zadaće i način rada toga odbora uređuju se aktom o njegovu imenovanju.

12. Hitne mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra

Članak 73.

Ako izvođač radova poduzme radnju na kulturnom dobru ili u njegovoj neposrednoj blizini, za koju je potrebno prethodno odobrenje ili je poduzme protivno tom odobrenju, nadležno će tijelo privremeno obustaviti rješenjem takvu radnju.

Nadležno tijelo može u rješenju naložiti izvođaču obvezu povrata kulturnoga dobra u prijašnje stanje uz prijetnju izvršenja na njegov trošak.

Žalba na rješenje ne odgađa izvršenje rješenja.

Ako izvođač radova ne obustavi započetu radnju na kulturnom dobru, nadležno će tijelo obavijestiti nadležnu policijsku upravu radi sprječavanja daljne štete na kulturnom dobru i nadležnu građevinsku inspekciju.

Članak 74.

Kad vlasnik kulturnoga dobra ili bilo koja osoba, postupajući protivno odredbama ovoga Zakona, nanosi štetu kulturnom dobru ili ga dovodi u izravnu opasnost, nadležno će tijelo bez odgađanja zatražiti od nadležnih upravnih tijela poduzimanje mjera iz njihova djelokruga.

Nadležno tijelo državne uprave dužno je po zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka hitno postupiti i poduzeti mjere iz svoje nadležnosti radi sprječavanja oštećenja ili uništenja kulturnoga dobra.

13. Zaštita kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima

Članak 75.

Ustanove koje obavljaju poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara i vlasnici kulturnih dobara dužni su za vrijeme mira u suradnji s nadležnim tijelom osigurati:

- uvjete radi zaštite i čuvanja kulturnih dobara za slučaj izvanrednih okolnosti (oružanog sukoba, potresa, poplave, požara, ekoloških incidenata i katastrofa ili drugih izvanrednih okolnosti),
- mjere za sprječavanje krađe, pljačke, protupravnog prisvajanja kulturnih dobara na bilo koji način, kao i svih radnji čiji je cilj uništenje i oštećenje kulturnoga dobra.

Članak 76.

Ministar kulture može u slučaju nastanka ili proglašenja izvanrednih okolnosti radi zaštite kulturnih dobara narediti poduzimanje posebnih mjera zaštite.

Poglavarstvo županije, Grada Zagreba, općine, odnosno grada na čijem se području nalazi kulturno dobro dužno je osigurati sredstva potrebna za provedbu mjera iz stavka 1. ovoga članka.

VI. OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

1. Poslovi na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Članak 77.

Upravne i stručne poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara predviđene ovim Zakonom, te inspeksijske poslove u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara obavlja Ministarstvo kulture.

Muzeji i galerije, restauratorske ustanove, arhivi i knjižnice obavljaju poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u okviru svoje djelatnosti u skladu sa zakonom.

Određene poslove na očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati specijalizirane pravne i fizičke osobe

sukladno ovom Zakonu.

Članak 78.

Nadležno tijelo na način propisan ovim Zakonom obavlja upravne i stručne poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara i to: istraživanje, proučavanje, praćenje, evidentiranje, dokumentiranje i promicanje kulturnih dobara, nadzire promet, a osobito uvoz, unošenje i iznošenje kulturnih dobara, utvrđuje uvjete za uporabu i namjenu kulturnih dobara, donosi provodi i nadzire mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te obavlja druge poslove predviđene zakonom.

Nadležno tijelo je prvostupanjsko tijelo u upravnim postupcima zaštite kulturnih dobara.

Žalbe protiv rješenja što ih u upravnom postupku donosi nadležno tijelo u drugom stupnju rješava ministar kulture.

Članak 79.

Ministarstvo kulture obavlja nadzor nad zakonitošću rada i nadzor nad stručnim radom restauratorskih ustanova iz članka 77. stavka 2. ovoga Zakona.

Ministarstvo kulture obavlja nadzor nad stručnim radom osoba iz članka 77. stavka 3. ovoga Zakona.

2. Inspeksijski poslovi

Članak 80.

Inspeksijske poslove obavljaju državni službenici Ministarstva kulture u zvanju inspektora i višeg inspektora zaštite kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: inspektor).

Članak 81.

Viši inspektor može biti osoba koja ima visoku stručnu spremu, najmanje 10 godina radnog staža na poslovima zaštite kulturnih dobara, te položen državni ispit.

Inspektor može biti osoba koja ima visoku stručnu spremu, najmanje 5 godina radnog staža na poslovima zaštite kulturnih dobara, te položen državni ispit.

Inspeksijske poslove zaštite kulturnih dobara mogu obavljati i drugi službenici Ministarstva kulture na temelju posebnog ovlaštenja ministra kulture.

Članak 82.

Inspektori imaju posebnu iskaznicu kojom dokazuju njihovo službeno svojstvo, identitet i ovlast.

Inspektor vodi očevidnik o obavljenim nadzorima.

Obrazac i način izdavanja službene iskaznice, te obrazac i način vođenja očevidnika propisuje ministar kulture.

Članak 83.

Inspektor ima pravo i dužnost u obavljanju nadzora pregledati kulturno dobro, prostor u koje je kulturno dobro smješteno, dokumentaciju i opremu, te po potrebi saslušati pojedine osobe u upravnom postupku.

Nadzirana osoba dužna je inspektoru osigurati uvjete za provedbu nadzora, omogućiti mu pregled kulturnoga dobra, uvid u dokumentaciju koju zatraži i dati mu potrebne podatke i obavijesti.

Članak 84.

Izravnim uvidom u opće i pojedinačne akte, uvjete i način rada nadziranih osoba inspektor utvrđuje jesu li usklađeni sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara,

te ima li nadzirana osoba odobrenje, dopuštenje ili drugi propisani akt kojim joj se dopušta obavljanje poslova u svezi s kulturnim dobrom, i to osobito kod:

- restauratorskih zavoda, muzeja, galerija, arhiva i knjižnica u dijelu koji se odnosi na zaštitu kulturnih dobara, te drugih ustanova koje obavljaju poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- specijaliziranih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju poslove zaštite, očuvanja, obnove i prometa kulturnim dobrima.

Članak 85.

Inspektor nadzire stanje kulturnih dobara i provođenje mjera njihove zaštite i očuvanja, uporabu i promet kulturnih dobara, izvršavanje i provedbu odredbi ovoga Zakona, a osobito:

- izvođenje konzervatorskih, restauratorskih i drugih sličnih radova na kulturnom dobru i u njegovoj neposrednoj blizini, te pridržavanje izdanih uvjeta i odobrenja,
- arheološka iskopavanja i istraživanja, uključujući podvodna, kao i podvodne aktivnosti i vađenje potonulih kulturnih dobara uz pridržavanje propisanih uvjeta i odobrenja,
- promet kulturnim dobrima, primjenu prava prvokupa, te iznošenje, uvoz i unošenje kulturnih dobara,
- primjenu drugih propisa i mjera utvrđenih ovim Zakonom.

Članak 86.

Ako inspektor utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon ili propis donesen na osnovi njega, pisano će utvrditi nedostatke i nepravilnosti i rješenjem odrediti mjere i rok za njihovo otklanjanje.

U obavljanju poslova inspektor ima pravo i obvezu:

1. narediti:

- otklanjanje utvrđenih nedostataka ili nepravilnosti,
- otklanjanje posljedica koje su nastale protuzakonitom radnjom, odnosno propuštanjem,
- obustavu obavljanja neodobrenih radova, radnji ili djelatnosti na kulturnom dobru,
- otklanjanje štete,
- privremeno oduzimanje pokretnoga kulturnog dobra radi njegove zaštite,
- poduzimanje drugih mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara sukladno zakonu i drugim propisima;

2. zabraniti:

- provedbu protuzakonite radnje,
- izvođenje radova, radnji ili djelatnosti na kulturnom dobru bez izdanih posebnih uvjeta zaštite ili bez odobrenja, odnosno u nesuglasju s njima,
- arheološka iskopavanja i istraživanja koja provodi neovlaštena ili nestručna pravna ili fizička osoba,
- neodobrene podvodne aktivnosti i istraživanja,
- neodobreni promet kulturnim dobrima i promet bez primjene prava prvokupa,
- iznošenje, te uvoz i unošenje kulturnih dobara suprotno odredbama zakona,
- neovlašteno obavljanje restauratorskih ili konzervatorskih poslova,
- izvođenje restauratorskih ili konzervatorskih radova na kulturnim dobrima suprotno zakonu i propisima donesenim na temelju zakona.

Inspektor je ovlašten zabraniti i druge protuzakonite radnje prema odredbama zakona i propisa donesenih na temelju zakona.

Članak 87.

Ako inspektor utvrdi da je nadzirana osoba protuzakonitom radnjom došla u posjed kulturnoga dobra, može privremeno, do donošenja rješenja o izvršenom prekršaju, odnosno do presude o izvršenom kaznenom djelu, oduzeti kulturno dobro ili predmet kojim je počinjeno kazneno djelo ili prekršaj.

O privremenom oduzimanju donosi se rješenje uz istovremeno pokretanja prekršajnog, odnosno kaznenog postupka.

Nadležni sud odlučit će o održavanju na snazi rješenja o privremenom oduzimanju u okviru postupka pokrenutog na temelju iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 88.

Inspektor je ovlašten izreći i naplatiti kaznu na mjestu prekršaja u slučajevima propisanim člankom 115., 116. i 117. ovoga Zakona i izdati o tome potvrdu.

Članak 89.

Ako inspektor utvrdi povredu odredaba zakona ili drugog propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, ili drugo tijelo uprave, izvijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju, odnosno nadležno upravno tijelo.

Članak 90.

Nadzirana osoba dužna je o ispunjenju rješenjem naloženoga postupanja izvijestiti inspektora u roku od 8 dana od dana isteka roka za ispunjenje obveze.

Kad nadzirana osoba ne postupi po nalogu inspektora, propisane radnje izvršit će nadležno tijelo na trošak nadzirane osobe.

Članak 91.

Protiv rješenja inspektora žalba se može podnijeti ministru kulture.

Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 92.

Iznimno od odredbe članka 86. ovoga Zakona, kada je potrebno poduzimanje hitnih mjera radi sprječavanja nastanka neotklonjive štete na kulturnom dobru, rješenje se u tijeku nadzora može donijeti i usmeno.

Usmeno se rješenje mora unijeti u zapisnik, da u roku 3 dana od dana njegova donošenja mora se izvršiti opravak rješenja u pisanom obliku.

Članak 93.

Ako se inspektoru u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten pruži otpor silom ili prijetnjom da će se izravno upotrijebiti sila, ili ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć službenih osoba nadležne policijske uprave.

3. Ustanove za zaštitu i čuvanje kulturnih dobara

Članak 94.

Ustanove za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara jesu restauratorski zavodi ili druge restauratorske ustanove, te muzeji, galerije, arhivi, knjižnice i druge javne ustanove u kulturi, koje obavljaju poslove u

svezi sa čuvanjem, obnovom i zaštitom kulturnih dobara.

a) Restauratorske ustanove

Članak 95.

Poslove restauriranja, konzerviranja i obnove kulturnih dobara obavlja Hrvatski restauratorski zavod kao javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske.

Za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka županije, Grad Zagreb, općine ili gradovi mogu osnivati javne ustanove uz dopuštenje iz članka 100. ovoga Zakona.

Za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka mogu se osnivati ustanove uz dopuštenje iz članka 100. ovoga Zakona.

Članak 96.

Republika Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine mogu za upravljanje kulturnim dobrom i provođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara osnivati ustanove ili te poslove mogu povjeriti drugoj pravnoj osobi.

Za očuvanje kulturnih dobara mogu se osnivati zaklade i fundacije.

b) Muzeji, arhivi i druge ustanove u kulturi

Članak 97.

Javne ustanove u kulturi (muzeji, galerije, arhivi, knjižnice i sl.) koje u okviru svoje djelatnosti obavljaju poslove čuvanja, proučavanja i stručnog održavanja kulturnih dobara, dužne su nadležnom tijelu dostavljati izvješća o stanju kulturnih dobara, te godišnje izvješće o restauriranju i konzerviranju kulturnih dobara koja se nalaze u njihovim zbirka ili su im povjerena na čuvanje i upravljanje.

Članak 98.

Kulturna dobra u zbirka muzeja, knjižnica, galerija, kao i u zbirka drugih ustanova upisuju se u Registar prema odredbama ovoga Zakona, na temelju prijave koju podnosi ustanova.

Ustanove iz stavka 1. ovoga članka dužne su u roku od 7 dana od svake promjene na zbirci i inventarskoj knjizi pisano obavijestiti Ministarstvo kulture.

Članak 99.

Poslove na zaštiti arhivskog gradiva, kao kulturnoga dobra prema odredbama ovoga Zakona, obavljaju arhivi u okviru svoje djelatnosti sukladno propisima o arhivskom gradivu i arhivima.

Iznimno od odredbe članka 12. ovoga Zakona, postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra za arhivsko gradivo provodi i rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra donosi Hrvatski državni arhiv na prijedlog područnoga državnog arhiva na način propisan ovim Zakonom.

Hrvatski državni arhiv dužan je rješenje iz stavka 2. ovoga članka dostaviti Ministarstvu kulture radi upisa u Registar.

Arhivi su dužni u roku od 7 dana od svake promjene na zaštićenom gradivu pisano obavijestiti Hrvatski državni arhiv i Ministarstvo kulture.

4. Specijalizirane pravne i fizičke osobe

Članak 100.

Poslove istraživanja, proučavanja, čuvanja, restauriranja, konzerviranja, održavanja, obnove, korištenja i prometa kulturnim dobrima, kao i poslove iz članka 47. ovoga Zakona mogu obavljati specijalizirane

pravne i fizičke osobe.

Ministar kulture uz prethodnu suglasnost ministra gospodarstva pravilnikom propisuje uvjete koje mora ispunjavati fizička ili pravna osoba za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka.

Rješenje kojim se dopušta obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka donosi Ministarstvo kulture.

Ministarstvo kulture vodi upisnike pravnih i fizičkih osoba iz stavka 1. ovoga članka.

Žalba na rješenje iz stavka 3. ovoga članka odgađa izvršenje rješenja.

Članak 101.

Restauratorsko-konzervatorske poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati fizičke osobe koje imaju odgovarajuća stručna zvanja.

Stručna zvanja iz stavka 1. ovoga članka, te uvjete i način njihova stjecanja propisat će ministar kulture na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

VII. HRVATSKO VIJEĆE ZA KULTURNA DOBRA

Članak 102.

Radi praćenja i unaprjeđivanja stanja kulturnih dobara osniva se Hrvatsko vijeće za kulturna dobra (u daljnjem tekstu: Vijeće).

Članak 103.

Vijeće:

- raspravlja o općim pitanjima iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara i daje preporuke za unaprjeđivanje djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- upozna se s programima zaštite kulturnih dobara i njihovom provedbom,
- predlaže ministru kulture donošenje odluke o proglašenju ugroženoga kulturnog dobra,
- daje mišljenje o uklanjanju nepokretnoga kulturnog dobra,
- daje mišljenje u postupku donošenja rješenja iz članka 15. ovoga Zakona,
- raspravlja o prijepornim pitanjima u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara i predlaže rješenja.

Članak 104.

Vijeće ima predsjednika i 8 članova.

Predsjednik i tri člana Vijeća imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Članovi Vijeća po položaju jesu: ravnatelj Hrvatskoga restauratorskog zavoda, ravnatelj Hrvatskoga državnog arhiva, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Članovi Vijeća su predstavnik Hrvatskoga muzejskog vijeća i predstavnik tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i okoliša.

Članak 105.

Vijeće radi u sjednicama na kojima je nazočna natpolovična većina članova.

Vijeće donosi zaključke većinom glasova nazočnih članova, a odluke većinom od ukupnog broja članova.

Članak 106.

Vijeće može prema potrebi osnivati stručna povjerenstva radi rasprave stručnih pitanja na očuvanju i zaštiti kulturnih dobara.

Članak 107.

Administrativne poslove Vijeća obavlja Ministarstvo kulture, a sredstva za njegov rad osiguravaju se u državnom proračunu.

Vijeće donosi poslovnik o svom radu

VIII. FINANCIRANJE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA

1. Osiguranje sredstava za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara

Članak 108.

Sredstva za održavanje i očuvanje kulturnog dobra osigurava vlasnik kulturnoga dobra, odnosno imatelj dobra ako dobro ne koristi vlasnik.

Oslobođenja i povlastice koje vlasnik, odnosno imatelj kulturnoga dobra ostvari na temelju zakona smatraju se udjelom Republike Hrvatske u očuvanju kulturnih dobara.

Članak 109.

Sredstva za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara osiguravaju se iz:

- državnog proračuna,
- proračuna županija, odnosno Grada Zagreba, gradova ili općina za preventivno zaštićena dobra i kulturna dobra koja se nalaze na području županije, odnosno Grada Zagreba, grada ili općine, a u cijelosti za kulturna dobra stavljena pod zaštitu na temelju članka 17. ovoga Zakona,
- donacija, naknada za koncesije, zapisa i zaklada,
- drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom ili drugim propisima.

Članak 110.

Sredstva iz državnog proračuna na temelju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, kao dijela Programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, raspoređuje Ministarstvo kulture za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu Republike Hrvatske, osim sredstava za tekuće održavanje koje osigurava nadležno tijelo Vlade Republike Hrvatske,
- provedbe nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- izvanrednih troškova održavanja kulturnih dobara sukladno članku 22. ovoga Zakona,
- hitnih mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra sukladno članku 73. i 74. ovoga Zakona,
- naknade vlasnicima radi ograničenja prava vlasništva sukladno članku 25. ovoga Zakona.

Članak 111.

U proračunu županija, Grada Zagreba, gradova ili općina osiguravaju se sredstva za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu županije, Grada Zagreba, grada ili općine,
- zaštite kulturnih dobara u izvanrednim uvjetima sukladno članku 76. stavku 2. ovoga Zakona,
- sudjelovanja u financiranju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara koji se nalaze

na njihovu području,

- zaštite i očuvanja dobara iz članka 17. ovoga Zakona.

2. Proračunski prihodi po osnovi uporabe kulturnih dobara

Članak 112.

Tko na fotografiji, naljepnici, znački, suveniru, publikaciji i drugoj tiskovini, odjevnom predmetu, ili drugom predmetu upotrijebi prepoznatljivo kulturno dobro ili njegov prepoznatljivi dio, dužan je uplatiti 10% od prodajne cijene proizvoda u korist državnog proračuna.

Iznos iz stavka 1. ovoga članka dužna je obračunati i uplatiti u roku od 8 dana od dana stavljanja proizvoda u promet osoba koja je proizvod stavila u promet.

Članak 113.

Pravna ili fizička osoba koja u vlastitoj promidžbi na filmu, spotu, plakatu, fotografiji ili drugom predmetu upotrijebi prepoznatljivo kulturno dobro ili njegov prepoznatljivi dio dužna je uplatiti u korist državnog proračuna iznos od 1.000,00 kuna prije prve objave za svaku vrstu promidžbenog materijala.

Pod prvom objavom promidžbenog materijala smatrat će se i svaka nova objava tog izmijenjenog promidžbenog materijala u kojoj je upotrijebljeno kulturno dobro u smislu stavka 1. ovoga članka.

Članak 114.

Fizičke i pravne osobe, odnosno njihove poslovne jedinice, koje obavljaju gospodarsku djelatnost u nepokretnim kulturnim dobrima ili na području kulturno-povijesne cjeline, obračunavaju i plaćaju spomeničku rentu u visini 2% od ostvarenog dohotka, odnosno dobiti, kao rezultat iznimnih pogodnosti izravnog iskorištavanja kulturnoga dobra.

Fizičke i pravne osobe koje obavljaju djelatnost ugostiteljstva, hotela, prijevoza putnika, te djelatnost luka nautičkog turizma obračunavaju i plaćaju spomeničku rentu u visini 2% od ostvarenog dohotka, odnosno dobiti, kao rezultat iznimnih pogodnosti iskorištavanja kulturnoga dobra.

Osobe iz stavka 2. ovoga članka, odnosno njihove poslovne jedinice koje obavljaju svoju djelatnost u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline, obračunavaju i plaćaju spomeničku rentu propisanu stavkom 1. i 2. ovoga članka.

Pravne osobe čija se djelatnost pretežito financira iz proračunskih sredstava izuzete su od primjene stavka 1. ovoga članka.

Od iznosa obračunate spomeničke rente iz stavka 1. i 2. ovoga članka obveznik plaćanja rente uplaćuje 60% u korist proračuna Grada Zagreba, grada ili općine na području kojeg je renta ubrana, a 40% uplaćuje u korist državnog proračuna.

Na uplatu i nadzor nad uplatom spomeničke rente primjenjuju se propisi o porezu na dobit, odnosno dohodak.

Proračunski prihodi ostvareni ubiranjem spomeničke rente koriste se isključivo za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 115.

Novčanom kaznom u iznosu od 50.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. prisvoji kulturno dobro koje je prema odredbama ovoga Zakona u vlasništvu Republike Hrvatske (članak 19. stavak 1.),

2. upotrebljava ili postupa s kulturnim dobrom na način da ga dovodi u izravnu opasnost od oštećenja ili uništenja (članak 31. stavak 1. i članak 74. stavak 1.),
3. ne uplati iznos uložениh sredstava iz državnog proračuna prije prodaje kulturnoga dobra (članak 40.),
4. ne prekine izvođenje radova kada naiđe na arheološko nalazište ili nalaze ili o nalazu ne obavijesti nadležno tijelo (članak 45. stavak 1.),
5. obavlja arheološka i podvodna arheološka iskopavanja i istraživanja suprotno odredbama ovoga Zakona (članak 47.),
6. obavlja ili organizira podvodne aktivnosti na zaštićenim kulturnim dobrima ili vadi potonula kulturna dobra bez odobrenja nadležnog tijela (članak 49. stavak 1. i članak 50.),
7. obavlja radove ili radnje na kulturnom dobru suprotno odredbama ovoga Zakona (članak 62.),
8. započne obavljati djelatnost u poslovnom prostoru koji se nalazi unutar nepokretnoga kulturnog dobra ili zaštićene kulturno-povijesne cjeline bez odobrenja ili suprotno odobrenju nadležnog tijela (članak 65.),
9. iznosi ili izvozi kulturno dobro iz zemlje bez odobrenja ili suprotno odobrenju nadležnog tijela (članak 67. i 68.).

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 20.000,00 kuna.

Članak 116.

Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. ne prijavi dobro za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnoga dobra (članak 4. stavak 3.),
2. ne čuva ili ne održava kulturno dobro ili u ostavljenom roku ne izvrši određene mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra (članak 20. stavak 1.),
3. upotrebljava kulturno dobro protivno utvrđenoj namjeni ili promijeni namjenu kulturnoga dobra bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela (članak 34. i 35.),
4. ne ponudi pravo prvokupa sukladno ovom Zakonu (članak 37.),
5. bez odobrenja ili ne poštujući uvjete propisane odobrenjem nadležnog tijela izradi repliku kulturnoga dobra (članak 66. stavak 2. i 3.),
6. ne provodi mjere zaštite nad kulturnim dobrom koje nadležno tijelo naredi u slučaju izvanrednih okolnosti (članak 75.),
7. ne osigura uvjete za provedbu nadzora ili ne pruži potrebne podatke i obavijesti (članak 83. stavak 2.),
8. ne postupi po rješenju inspektora za zaštitu kulturnih dobara (članak 86.),
9. započne obavljati poslove na zaštiti, očuvanju ili obnovi kulturnoga dobra, a da za to nema dopuštenje sukladno ovom Zakonu (članak 100.),
10. stavi u promet kulturno dobro, a za obavljanje tih poslova nema dopuštenje nadležnog tijela (članak 100.),
11. započne obavljati restauratorsko-konzervatorske poslove na kulturnom dobru, a da nema odgovarajuće stručno zvanje sukladno ovom Zakonu (članak 101.),
12. ne uplati spomeničku rentu u slučajevima propisanim člankom 112., 113. i 114. ovoga Zakona ili ju

ne uplati u propisanom roku.

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 4.000,00 do 20.000,00 kuna.

Članak 117.

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 do 40.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. ne dopusti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i izvođenje mjera tehničke zaštite na kulturnom dobru (članak 20. stavak 1. i članak 30. stavak 1.),
2. odbije ustupiti pokretno kulturno dobro u svrhu izlaganja, odnosno onemogućiti posjećivanje nepokretnoga kulturnog dobra (članak 33.),
3. vrati kulturno dobro u zemlju nakon proteka roka utvrđenog u odobrenju za privremeno iznošenje (članak 68. i 69.),
4. ne prijavi nadležnom tijelu unos ili uvoz kulturnoga dobra u zemlju (članak 70. stavak 2.),
5. ne osigura uvjete za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara za slučaj izvanrednih okolnosti i drugih radnji usmjerenih na uništenje i oštećenje kulturnih dobara (članak 75.).

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna.

Članak 118.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. ukloni ili ošteti oznaku kojom je označeno kulturno dobro sukladno odredbama ovoga Zakona (članak 54.),
2. u određenom roku ne izvijesti inspektora o ispunjenju obveza iz rješenja (članak 90. stavak 1.).

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 5.000,00 kuna.

Članak 119.

Novčane kazne za prekršaje izrečene po odredbama ovoga Zakona uplaćuju se u korist državnog proračuna, te se mogu namjenski trošiti isključivo za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 120.

Spomenici kulture stavljeni pod zaštitu po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona ostaju pod zaštitom, a njihovi vlasnici i imatelji imaju prema njima sva prava i obveze propisane ovim Zakonom.

Za rješenja o preventivnoj zaštiti koja su donesena do dana stupanja na snagu ovoga Zakona rok iz članka 10. stavka 3. ovoga Zakona počinje teći danom stupanja na snagu ovoga Zakona.

Ministarstvo će kulture u roku od godine dana od dana donošenja provedbenog propisa iz članka 14. ovoga Zakona ispitati i uskladiti s odredbama ovoga Zakona sva rješenja o registraciji spomenika kulture donesena prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, te u istom roku objaviti podatke o zaštićenim kulturnim dobrima sukladno članku 16. ovoga Zakona.

Članak 121.

Provedbene propise za donošenje kojih je ministar kulture ovlašten ovim Zakonom donijet će u roku od

šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Do donošenja provedbenih propisa iz stavka 1. ovoga članka primjenjivat će se provedbeni propisi koji su važili na dan stupanja na snagu ovoga Zakona ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona, i to:

1. Pravilnik o registraciji spomenika kulture (»Narodne novine«, br. 8/68.),
2. Uputstvo o izdavanju dozvole za izvoz spomenika kulture u inozemstvo (»Narodne novine«, br. 6/68.),
3. Pravilnik o uvjetima za obavljanje arheološkog istraživanja spomenika kulture na morskom dnu ili morskom podzemlju unutarnjih voda Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 94/98.).

Članak 122.

Pravne i fizičke osobe koje su poslove iz članka 100. i 101. ovoga Zakona obavljale do dana njegova stupanja na snagu nastavljaju radom pod uvjetima i na način utvrđen ovim Zakonom.

Pravne i fizičke osobe iz stavka 1. ovoga članka dužne su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz članka 100. ovoga Zakona pribaviti dopuštenje za obavljanje poslova u svezi s kulturnim dobrima.

Fizičke osobe iz članka 101. ovoga Zakona dužne su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz članka 101. stavka 2. ovoga Zakona steći odgovarajuće stručno zvanje.

Članak 123.

Na području zaštićene kulturno-povijesne cjeline do utvrđivanja urbanističkog plana uređenja iz članka 57. ovoga Zakona, pri izdavanju lokacijske dozvole primjenjivat će se članak 60. ovoga Zakona.

Članak 124.

Javne ustanove koje obavljaju djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara dužne su uskladiti svoj ustroj i način rada s odredbama ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 125.

Hrvatsko vijeće za kulturna dobra osnovat će se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 126.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti spomenika kulture (»Narodne novine«, br. 32/65., 55/65., 50/66., 7/67. - pročišćeni tekst, 13/67., 31/86., 47/86., 47/89., 19/91., 26/93. i 52/94.). Osnovni zakon o zaštiti spomenika kulture (»Narodne novine«, br. 52/71), članci 31. i 32. Zakona o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave (»Narodne novine«, br. 75/93.), i Naredba o jedinstvenom djelovanju Službe za zaštitu spomenika kulture (»Narodne novine«, br. 7/92.).

Članak 127.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 612-01/98-02/01
Zagreb, 18. lipnja 1999.

ZASTUPNIČKI DOM
HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Predsjednik
Zastupničkog doma
Hrvatskoga državnog sabora
akademik Vlatko Pavletić, v. r.